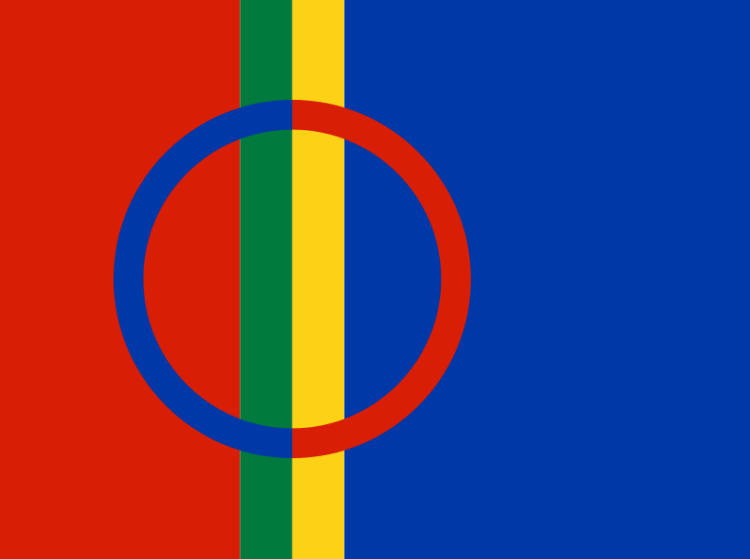

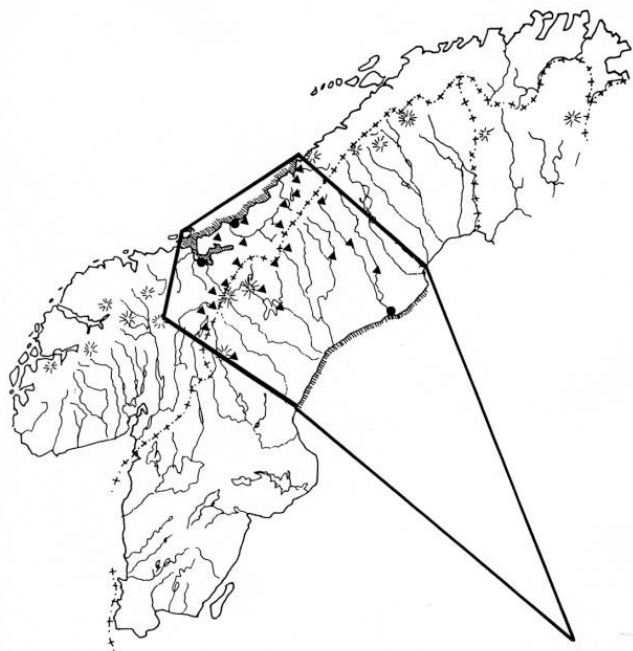
Saepmie og Rørossamisk område

Samiske språk og bosetningsområder

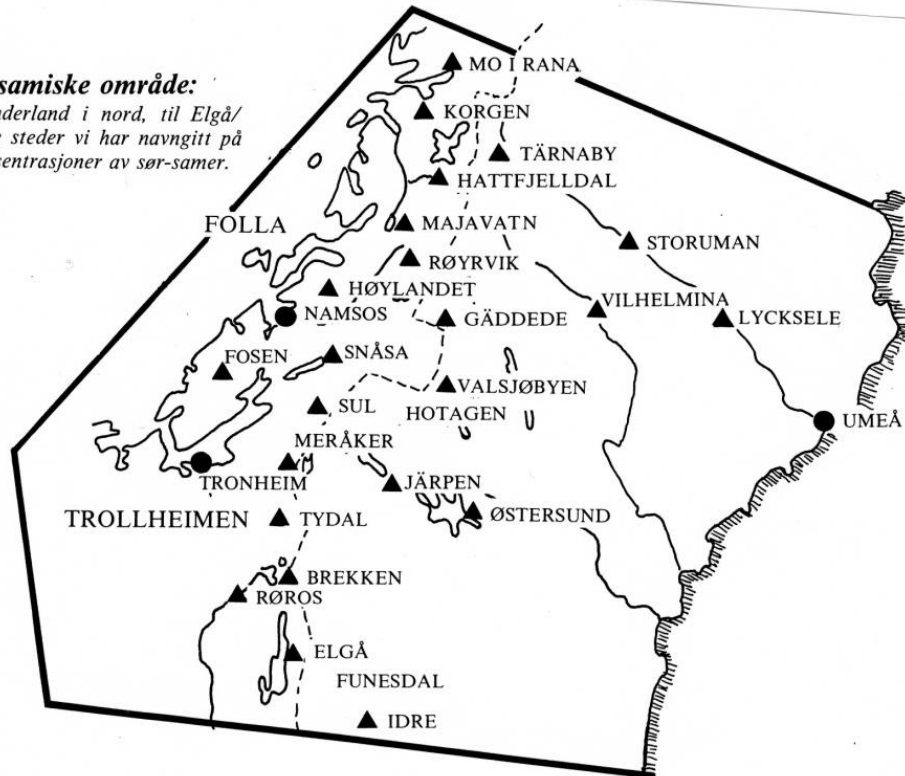

- Ter-samisk
- Kildin-samisk
- Skolte-samisk
- Enare-samisk
- Nordsamisk
- Lule-samisk
- Pite-samisk
- Ume-samisk
- Sør-samisk

Dette er sør-samiske område:

Fra Saltfjell/Dunderland i nord, til Elgå/Idre i sør. På de steder vi har navngitt på kartet finnes konsentrasjoner av sør-samer.

Antall personer i Sametingets valgmanntall -**Rørøssamisk område**

Valgår	2019	2017	2015	2013	2009	2005
Rørøss kommune	83	83	77	77	72	60
Holtålen kommune	5		3	3	3	2
Midtre Gauldal kommune	6		4	5	5	4
Oppdal	8		9	10	11	10
Rennebu kommune	10		11	10	8	8
Meldal kommune	3		2	2	1	1
Orkdal	8		6	7	6	4
Tydal kommune	8		6	5	7	5
Selbu kommune	8		1	1	2	2
Meråker kommune*	11		9	8	8	8
Engerdal kommune	16		15	15	15	14
Os kommune	2		1	2	1	0
Tolga kommune	3		2	3	2	1
Tynset kommune	9		9	7	7	8
Sum	180		155	155	148	127

Antall personer tilknyttet reindriften i Røros-samisk område pr 2009:

	Kolonne1	Kolonne2
Sijth (reinbeitedistrikt)	Antall sijteandeler	Antall manntalsførte personer
Saanti sijte	9	44
Gåebrien sijte	10	51
Svahken sijte	6	33
Trollheimen sijte	5	23
Sum	30	151

Forvaltningsområdet for Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/ Hedmark

Sijth i Røros-traktene

Rørossamisk samfunn i dag

Bildespillet Åarjeldajven båatsoesamieh

Samisk forhistorie i Sør-Norge

Sverre Fjellheim
Samer i Rørostraktene

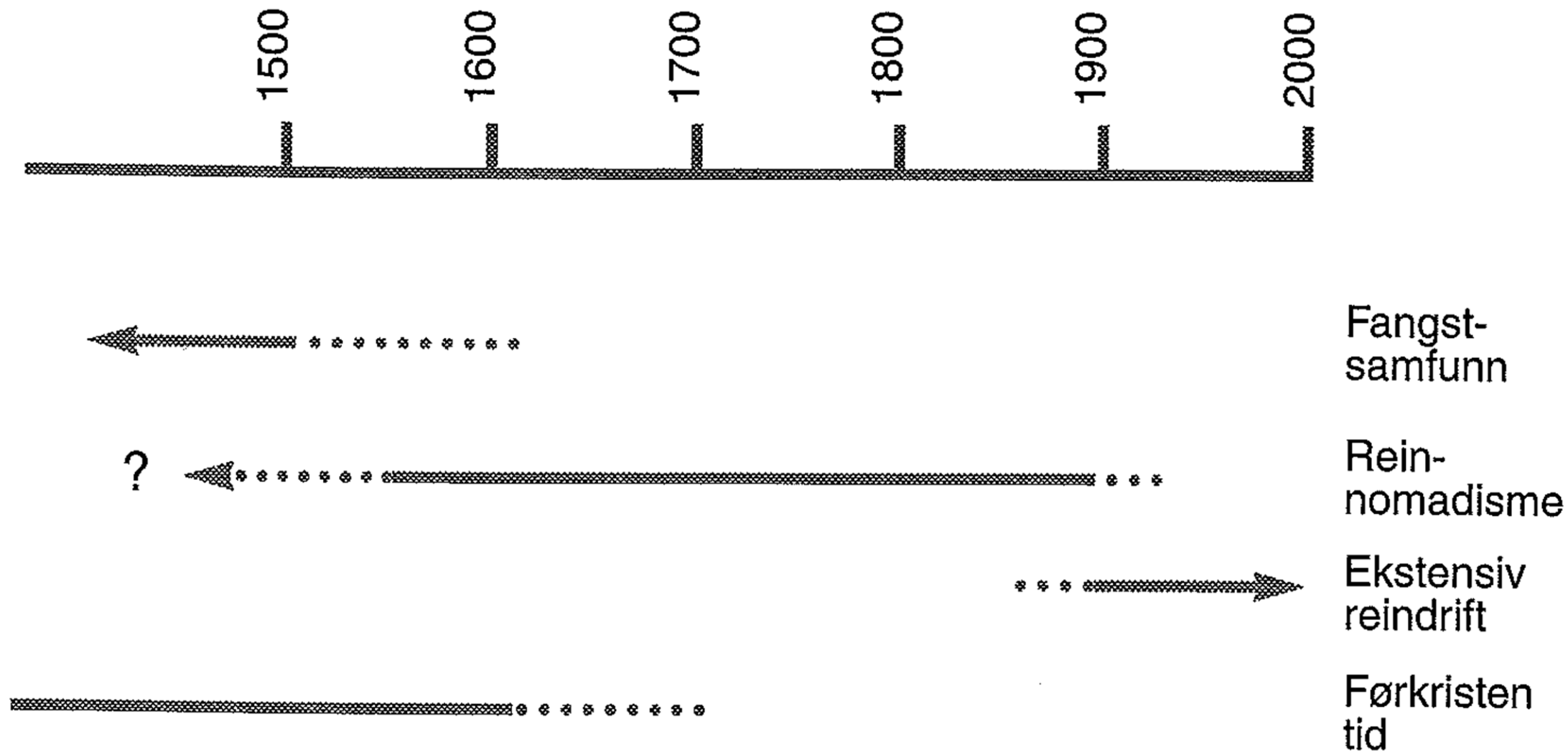
Sverre Fjellheim

Gåebrien sijte

– en sameby i Rørostraktene

Sentrale epoker i sørsamisk landskapshistorie

Fangstbasert reindrift

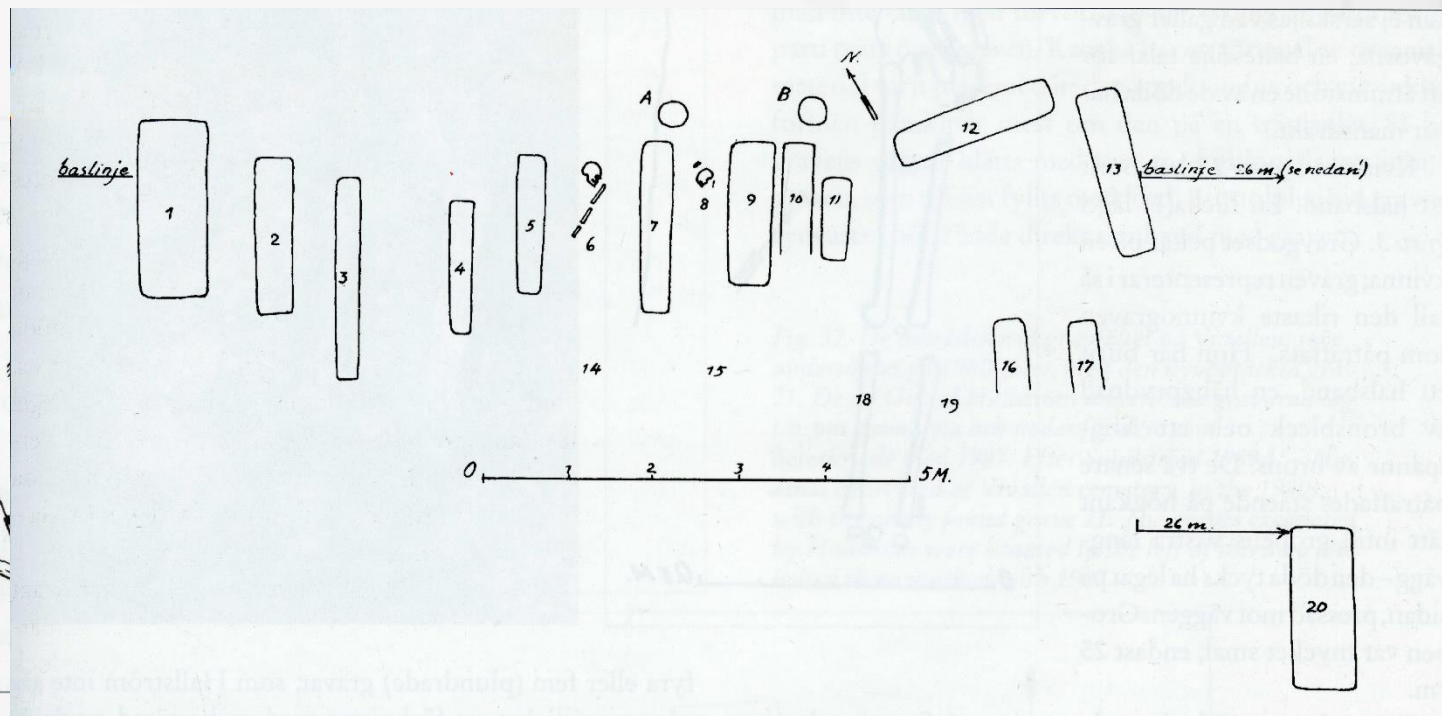
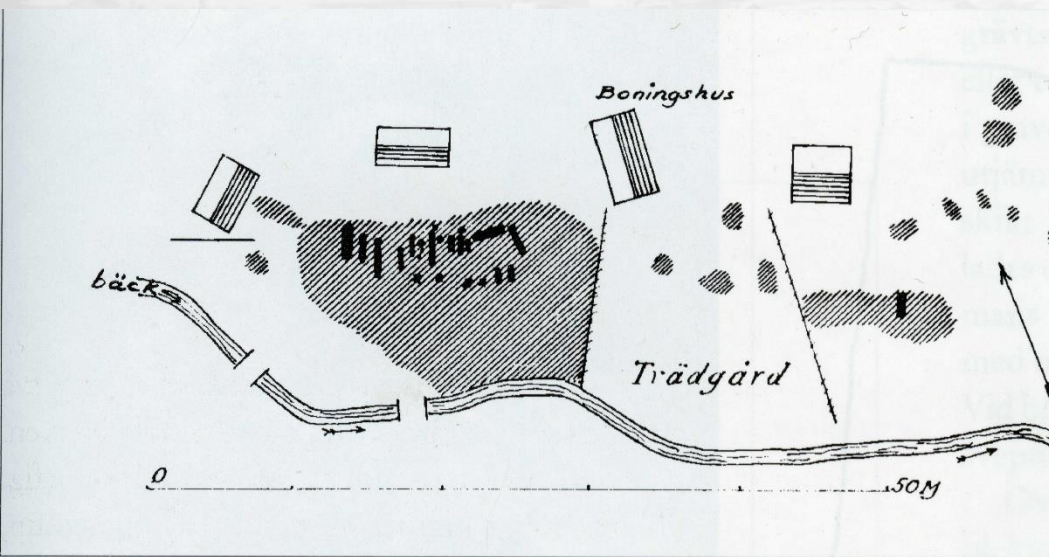
- Villreinfangsten var i prinsippet en form for reindrift som vi kan betegne som fangstbasert reindrift. Basisen i "økonomien" var fangsting av villrein. Men også annet jakt- og fangstbart vilt, fisk og bær var viktige ressurser.
- Man holdt noen tamme reinsdyr; reinsimler som ble melket, hannrein som transportdyr (kløv og pulk), og tamme rein som ble brukt som lokkedyr i tilknytningen til villreinfangsten.

Runebommehammeren fra Rendalen

Vivallen, NV for Funäsdalen

Bilde nr 16

Aernieh/ildsteder – kraftmagasinet Aursjøen

Aernie fra undersøkelsene ved Aursjøen, Lesja kommune

Aernieh - Skarddøra

Foto: Mattis Danielsen og Hanne Haugen

Kulturminner – spor i landskapet

Dokumentasjon av samiske kulturminner i 1927

Kojetomt på Knapåsen - Flensmarken.

Samene, kobberverket og bergstaden

Reinnomadismen

- Nomadisme kjennetegnes av at et dyreslag føres rundt på beite og voktes mer eller mindre kontinuerlig. Menneskene flytter dyrene mellom de ulike beiteområdene (sesongbeitene). For samenes del var det reinen som var husdyret.
- Årstid, vær og beite bestemte oppholdssted for reinen, og dermed bostedet for familien. Samene har blitt kalt "*de åtte årstidenes folk*". Benevnelsen har sammenheng med aktiviteten knyttet til reinen, men også reinens behov. De ulike årstidene kan i sin tur knyttes til landarealene, avhengig av landskapets egenskaper for å tilfredsstille reinens sesongmessige behov.

Kort og generelt kan det sørsamiske nomadesamfunnet karakteriseres slik:

- Det var et nomadisk samfunn der familiene flyttet med reinen sin mellom beiteområdene i et årlig repeterende system*
- Hele familien bodde hovedsakelig i torvgammer eller telt hele året*
- Reinen var svært tam*
- Reinen ble melket og brukt som kløv- og trekkdyr*
- Noe av melka ble fylt opp på trekagger og gravd ned i jorda for lagring til året etter*
- Det ble ystet ost og kjernet smør av reinmelka - til eget bruk og for salg*
- Reinen ga råstoff både til mat og klær. Klær, sko, hansker, seletøy for rein m.m. ble produsert - til eget bruk og for salg*

”de åtte årstidenes folk”

Gijre-daelvie-laante (vårvinterlandet)
Gijre-laante (vårlandet)
Gijre-giesie-laante (forsommerlandet)
Giesie-laante (sommerlandet)
Tjaktje-giesie-laante (sensommerlandet)
Tjaktje-laante (høstlandet)
Tjaktje-daelvie-laante (tidlig vinterland)
Daelvie-laante (vinterlandet)

Reinbjord, Brøkken

Everet.

Kort og generelt kan det sørsamiske nomadesamfunnet karakteriseres slik:

Det var et nomadisk samfunn der familiene flyttet med reinen sin mellom beiteområdene i et årlig repeterende system

Reinhjorden i Tolgenlappedistrikt

Fotograf O. Hægglund.

Hele familien bodde hovedsakelig i torvgammer eller telt hele året

Lappeleir fra Rørostrakten

Reinen var svært tam, og normalt under kontroll både dag og natt

Reinen ble melket og brukt som kløv- og trekkdyr

Noe av melka ble fylt opp på trekagger og gravd ned i jorda for lagring til året etter

Bergstadens betydning for samene

Øvrigheta var lokalisert i Bergstaden

Bergretten

- Bergverkene underlagt en egen jurisdiksjonen
- Bergverksadministrasjonen administrerte *Bergretten* med direktøren som øverste leder

Forlikskommisjonen av 1796

- tette bånd til bergretten og kobberverket

Lappefogd fom 1894

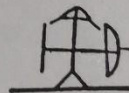
- I.B. Herstad
- lensmann var på Røros

Sakførere lokalisert på Røros

DOVLETJE
KILDESKRIFTER TIL SØRSAMISK HISTORIE
* V *

LAPPEFOGD I. B. HERSTADS
ÅRSBERETNINGER
1894 - 1904

AV
ANDERS LØØV

SAEMIEN SIJTE, SNÅSA 2001

Røros kirke

- Dåp
 - Konfirmasjon
 - Vielser
 - Begravelser
-
- Postadresse?

Samenes betydning for bergstaden

Handel

Samenes handelsvarer

- «De sælger for Penge **levende** eller **slagtede Dyr, Dyre-Steger, Skind, Horn**, syede lodne Kioler, eller de saa kaldede **Finn-Mudder, lodne og ulodne Hansker**, (meget artig) **Støvler, Skor**, og **Reenshaar** enten **blandet med Rype-Fieder** eller **for sig selv ublandet**, (hvorfor de faaer Penge) saa og **Ost og Smør**, naar det af nogen forlanges. Derimod tilforhandler de sig de i 2 §ph: anførte Mad-(Vahre)Sager, og derforuden adskillige Kramboe-Vahre, hvilke de kan behøve og har lyst til at have.»

Sogneprest Jørg. Mandal, i Tolga, 1773

Varer samene kjøpte

- «... men nu kjøbes andre Mad-Vahre fornemmlig Meel, Salt, Malt, Sild og Flesk. Deres Drikk daglig er Vand for det meste undertiden Øl; men alle finner har stor Begierlighed til Brendeviin og Tobak, som baade røges og tygges».

Sognepresten Jørgen Mandal, i Tolga, 1773

- «Die Rennthieren liefern auch den hauptwintervorrath für die Einwohner von Röraas und die Umgebungen. Die Verkäufer bringen sie dahin, und schlachten sie selbst höchst ungeschickt und barbarisch mit Messerstichen in der Seite. Die Häute dienen zugleich zu Unter- und Oberbetten»

Ernest
Fr. Olsen
Rovos.

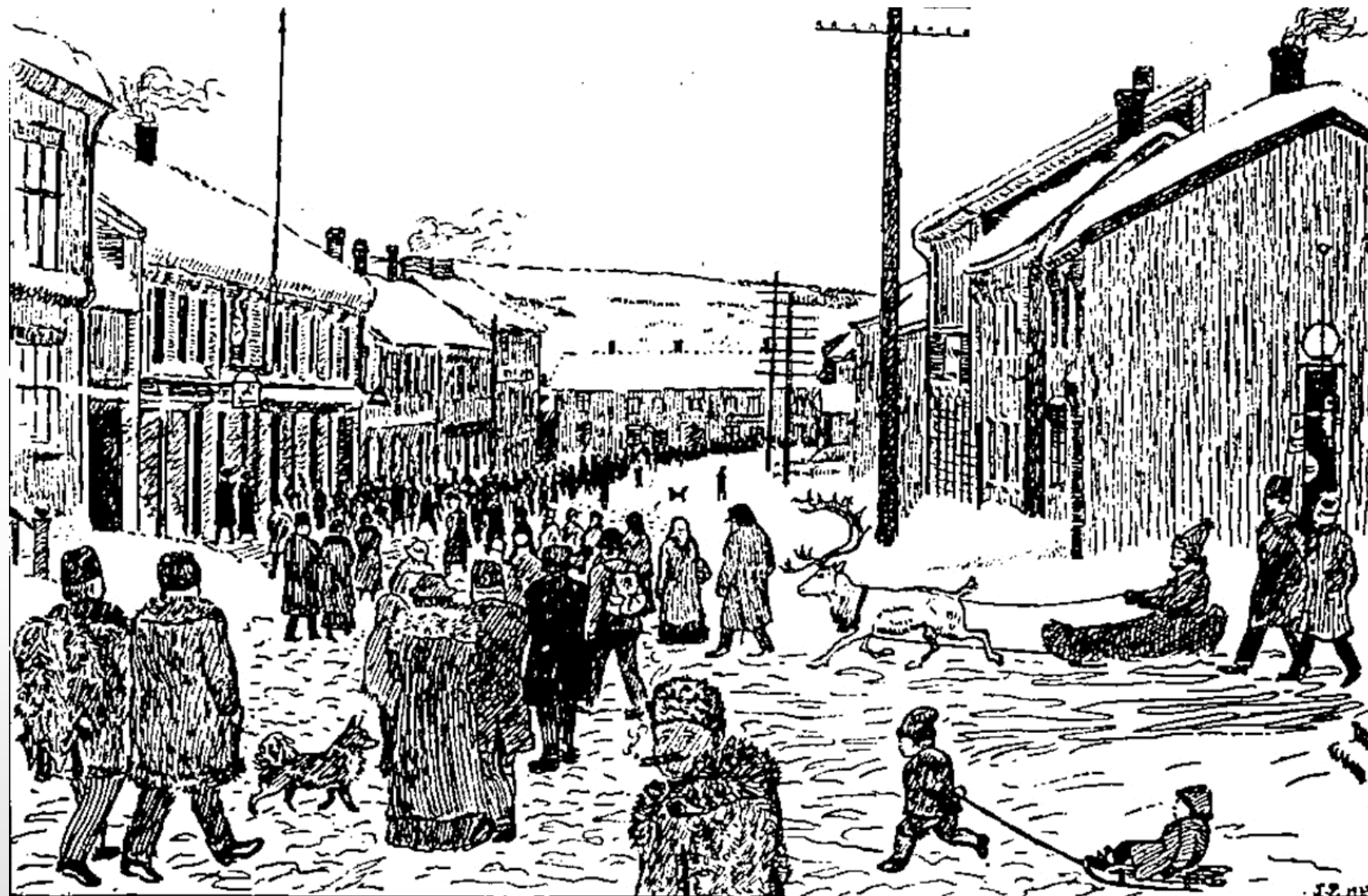

Emmett
In Oulsson
Rings

Martnan

Gaalenge Martnan staar, Straumen te Leigh-bua gaar

de Snakk med oss om
Bygningsartikler
Ovner
Sanitærartikler
Malervarer

Glem ikke å ta med hjem fra martnan
vår Ekstra Gode kaffe, den får De bare hos oss!

J. Engzelius & Søn
Etablert 1800

Verktøy
Motorsager
Fiskegarn - Vever
- Terner
Kjøkkenutstyr

Bes
i Kj
hvo
gjør
han

014403

MARKEDSBESØKENDE!

Vær tradisjonen tro, ta også i år et martnasbilde hos

FOTOGRAF IV. OLSEN

5/10
0/50

«Rensoppkjøpere»

Røros – et utgangspunkt for eksport...

Samefamilier slo seg ned på Røros

Samepolitisk sentrum?

WAREN SARDNE.

„Underretning fra fjeldet“.

Lappernes organ.

Nr. 1.

Roros, Lördag den 15de januar 1910.

I. aarg.

»Waren Sardne« utkommer hver lørdag og koster 1 kr. kvartalet. — Annoncer 10 øre pr. linje.

Vort blad.

Mange av vore stammefrænder vil ganske sikkert utbryte: Det gaar ikke! Forholdene er for spredte iblandt os lapper, ugunstige for et bladforetagende. Og dog er det vel knapt nogen i vor tid, for hvem et organ, en officiel talsmand, er mer nødvendig og paakrævet, end for lapperne.

Vi begynder derfor trøstig i tro, i tro paa os selv, i tro paa den voksende forstaaelse for vor fælles sak.

Har man tro, blir synet lyst, byrden let, hindringerne smaa og intetsigende. Og troen bygger

Vi er os bevidst at være en del av nationen, og til vor be-drift knytter der sig ikke saa litet av nationale værdier og økonomiske hjulpekilder for landet, hvorfor der ogsaa for os maa være anledning til at uttale os om vor stilling til de forskjellige spørsmaal, som er oppe i tiden, særlig da paa oplysningsvæsenets omraade.

Bladet vil derhos bli et meddelelsesmiddel mellem de forskjellige lappeforeninger og familjer med litt av hvert fra fjeldet, smaa notiser, omhandlende de viktigste begivenheter i ind- og utland, samt mottar vi gjerne annonser, da disse baade har syhetsinteresse og hjælper vort blad økonomisk.

Lappefolkets saga.

Den er ikke skrevet og kan ikke skrives; ti kun mere eller mindre sikre antagelser kan man gjøre om dette folks fjerne fortid.

Saa meget ved vi, at det har stolte og store stammefrænder. I Europa har det blandt andet Finlands folk og Ungarns herskende folk, Madjarerne. I Asien en del beslægtet med japanerne. Det lappiske sprog staar finlændernes og ungarernes sprog, især det første, meget nær. Dets sagn og eventyr tyder tilbake paa en meget bevæget og kampfuld fortid, men ogsaa paa, at folket under sin færd mot nord av og til har levet under lykkelige tilstande.

Lappefolkets saga er ikke skrevet, men den kan skrives i ord og glerning.

Derfor bør lappefolket samle sig om sit blad og la det bli sin tolk for krav, længsler og følelser.

Derfor bør alle lapper holde

»Waren Sardne«.

H. Didriksen.

Nytaarsstevnet

i Jemtland.

Nytaarsstevnet i Undersaakers missionslokale i Jemtland for lappiske barn var forholdsvis litet besøkt av lapperne faar. Av norske lapper var der kun 3 fra Søndre Trondhjems amt.

Av voksne lapper var der fremmøtt omkring 50 personer.

I forening med religiøse forhandlinger, som bestaar av taler, sang, bøn og heløselsemøter, var der utstilling av med-

VILDE DYR OG FUGLE

KRISTIANSTAD

Röros Samiske Kvinneforenings
Basar 1925.

Dokumentasjon av samiske kulturminner i 1927

Kojetomt på Knapåsen - Flensmarken.

Takk for oppmerksomheten

